

Довгаль Людмила Володимирівна

Педагогічний стаж: 28 років.

Кваліфікаційна категорія: спеціаліст вищої категорії.

Педагогічне звання: «учитель-методист».

Освіта: Черкаський державний педагогічний інститут імені 300-річчя Возз'єднання України з Росією, 1994 рік;

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2017 рік.

Педагогічна ідея

«Інноваційні професійні ролі вчителя у формуванні ключових компетентностей у здобувачів освіти через розвиток навичок 4К: креативності, критичного мислення, комунікації та командної роботи»

Сьогодні, в умовах реалізації основних положень Концепції Нової української школи, вчитель є головним носієм, активним учасником і провайдером освітніх змін. Змінюються орієнтири освіти – змінюється й сам педагог, змінюються мета та завдання його діяльності.

Я, маючи двадцяти восьмирічний досвід роботи в школі, глибоко усвідомлюю, що для ефективної співпраці з сучасними здобувачами освіти мені необхідно досконало володіти м'якими навичками у професійній діяльності, а саме: уміти вирішувати складні завдання, креативно й критично мислити, управляти емоціями, орієнтуватися в інформаційному просторі, бути ініціативною і відповідальною, вміти співпрацювати в команді, користуватися сучасною технікою; опанувати інноваційні технології навчання, насамперед інформаційно-комунікаційні, та використовувати інструментарій цих технологій; постійно набувати нових знань з методики викладання предмета, психологічних особливостей дітей, яких називають поколінням цифрових людей.

Для моїх учнів-зumerів характерним є: цифрова обізнаність (вміють працювати з будь-якими гаджетами, вони змалку оточені ігровими приставками, техніку знають краще, ніж розуміють почуття людей); залежність від Інтернету (користуються соцмережами, пишуть в блогах); фрагментарність образного мислення (перевагу надають не книгам, а статтям – міні-новинам, у форматі твітів і статусів у соцмережах); кліпове мислення (краще сприймають яскраву та невелику за обсягом інформацію); короткочасність уваги; надання переваги віртуальному спілкуванню; скептичність до будь-яких авторитетів (їх кумирами є блогери і тітокери, дехто з них мріє про кар'єру кіберспортсмена чи власника

криптовалютної ферми); зосередженість на короткострокових цілях (прагнуть отримати негайний результат); чесність (у соцмережах часто пишуть правдиво та чесно, інколи дуже відверто, чим шокують дорослих); легке піддавання впливу.

Саме ці характерні особливості учнів цифрового покоління спонукають мене, як сучасного педагога та вчителя біології і екології, до пошуку і відкриття для себе нових професійних ролей та до постановки завдань щодо формування у здобувачів освіти ключових компетентностей.

На моє глибоке переконання, саме в умовах педагогіки партнерства змінюється роль учителя: він керує діяльністю учнів, але його роль як керівника освітнього процесу не обмежується поясненням нового матеріалу. Учителю є насамперед організатором і керівником пізнавальної діяльності учнів, створює умови, за яких вони можуть найраціональніше та найпродуктивніше вчитися (навчальна дисципліна, психологічний клімат, чергування видів діяльності, нормування домашніх завдань, постановка перед учнями й ученицями мети й завдань), а здійснюючи контроль за навчанням, повинен допомогти, коли в учнів виникають труднощі. Водночас учитель є вихователем, дбає про розумовий, фізичний і духовний розвиток дітей. Таким чином, у власній педагогічній практиці я виступаю в різних ролях, таких як: модератор, фасилітатор, тьютор, коуч.

Моя роль як модератора полягає в організації освітнього процесу таким чином, щоб забезпечити участь кожного учня в ньому. Я беру на себе відповідальність за складання плану уроку, дотримання плану в залежності від обставин, забезпечення необхідних візуальних та аудіоматеріалів, організацію інтернет-навчання та вибір каналів онлайн-спілкування (блоги, вайбер, телеграм, віртуальна класна дошка, канал на YouTube), створення на уроці психологічно-комфортної атмосфери для кожного учня. Моя співпраця з учнем – це спільна розвивальна діяльність, яка ґрунтується на взаєморозумінні, взаємоповазі, творчому співробітництві, проникненні в духовний світ один одного, колективному аналізі її перебігу й результатів.

Для того, щоб освітній процес був максимально продуктивним, я оволодіваю технологіями розвитку критичного мислення, інтерактивними та інформаційно-комунікаційними технологіями. Крім класичних інтерактивних вправ з розвитку критичного мислення «Знаю - Хочу знати - Дізнався», «Запитай у автора», коментоване читання у парі, «2-4-разом» часто практикую інтерактивну вправу «Чарівна скринька». Суть вправи полягає у тому, що учням демонструється скринька, яка містить предмет, пов'язаний з темою уроку. Учні за допомогою закритих запитань вчителю мають здогадатися, що у скриньці, яка тема уроку. «Чарівна скринька» доступна у форматі дистанційного і змішаного навчання, вона дозволяє сконцентрувати на

тривалий час увагу учнів, що дуже важливо з огляду на їхнє «кліпове» мислення.

Для розвитку критичного мислення учнів використовую вправу «Що про це говорить Google?». Техніка виконання цієї вправи досить проста: учитель збирає зображення про певний біологічний об'єкт, які пропонує пошукова система Google, і учні за зображеннями мають впізнати тему уроку чи біологічний феномен, про який йдеться. У разі дистанційного чи змішаного навчання для цієї вправи я використовую електронні дошки, зокрема Miro та Jamboard. Моя роль модератора в таких вправах полягає в тому, що я, скеровуючи хід когнітивного процесу, спонукаю учнів до самостійного пізнання.

Функціонування в ролі фасилітатора – це моя здатність до діалогічної взаємодії. У ролі фасилітатора я допомагаю зрозуміти учням їхні сильні та слабкі сторони, домінуючий стиль навчання і згідно з цим розробляю завдання, надаю адекватний зворотний зв'язок (це допомога при виборі презентації на каналі, коментарі на віртуальній дошці та в телеграмі, психологічні розрядки безпосередньо на уроці).

У своїй педагогічній практиці активно використовую таку класичну вправу, як «Шість капелюхів мислення», що дозволяє мені реалізувати на практиці роль фасилітатора та полегшує просування процесу паралельного мислення. Основними моїми завданнями є: організація освітнього середовища на уроці шляхом створення позитивного психологічного фону, об'єднання учнів у малі групи, допомога в актуалізації правил роботи за цією технологією, консультування щодо формату презентації результатів роботи груп та підтримання адекватного темпу виконання вправи (тайм-менеджмент). Якщо під час виконання вправи виникає напруження, утруднюється комунікація, то моє завдання полягає в здійсненні медіації для попередження конфліктної ситуації. У разі дистанційного навчання вправу «Шість капелюхів мислення» я реалізую через платформу ZOOM з використанням налаштувань роботи в сесійних залах. Так, об'єднавши учнів в окремих сесійних залах, я відвідую кожную групу, консультую та скеровую їхню роботу, а повернувши кожную групу в загальну зустріч, організовую презентацію результатів роботи. Крім того, вправа дозволяє створити ситуацію успіху для всіх учнів, оскільки тут може знайти успішну позицію і «аналітик і песиміст», і «оптиміст і нігіліст», головне грамотно здійснити фасилітацію та проводити якісні ребрифінги, фідбеки та рефлексію, що є елементом формувального оцінювання та самооцінювання.

Кооперацію або командну роботу, взаємодію в малих групах я реалізую на уроках через інтерактивну вправу «2-4-усі разом». Виконання цієї вправи дає можливість моїм учням-зумерам відчувати автономність у навчанні та розуміння того, чому можна навчитися. У таких ситуаціях я виконую роль освітнього тренера, коуча. Уважаю, що навички командної роботи важливо підтримувати

не тільки на етапі формування знань та навичок, а й при контролі та оцінюванні здобутків та напрацювань.

Виклики дистанційного навчання в умовах пандемії спонукали до освоєння таких сучасних освітніх інструментів, як «Kahoot!», «Mentimeter», «Learning apps». Для уроків з використанням цих інструментів я розробляю питання до вікторин, творчі, пізнавальні та компетентнісно орієнтовані завдання для здійснення формульованого оцінювання, а також інтерактивні презентації. Систематично практикую підсумкове тестування після роботи в малих групах (вправи «Шість капелюхів мислення» та «2-4-всі разом»). Налаштування на командну гру «team mode» у «Kahoot!» вдало стимулює учасників групи працювати на загальний результат, здійснювати позитивну комунікацію, чітко говорити з позицій інтересу та залагоджувати конфлікти співпрацею.

Протягом останнього року у своїй педагогічній практиці з метою закріплення та застосування складних біологічних понять активно використовую технологію сторітелінгу. Процес придумування та творення історій я організовую, використовуючи інструмент «Кубики історій». Сторітелінг є ефективним на етапах закріплення і використання біологічних понять, термінів, формування ціннісної складової біологічної та екологічної освіти. Свою роль у цій технології я вбачаю у виконанні функцій креативного директора, редактора, SMM-консультанта. Виступаючи у цих ролях, я маю можливість спрямувати творчий процес учнів. При цьому головним моїм завданням є: шляхом формульованого оцінювання ефективно реалізувати всі творчі амбіції учнів.

У моїй практиці значне місце посідає інклюзивна освіта, оскільки я працюю в класах, де навчаються учні з особливими освітніми потребами. Для побудови та успішної реалізації індивідуальних освітніх траєкторій кожного учня такого класу я тісно співпрацюю з усією групою супроводу, зокрема з асистентами вчителя. Для засвоєння учнями з особливими освітніми потребами біологічних понять та термінів ми використовуємо метод моделювання з використанням інструментарію STEAM-освіти, а також усі вище означені технології. Здебільшого для соціалізації учнів інклюзивного класу застосовую групову та фронтальну форми роботи. Часто залучаю цих учнів до роботи у змінних групах. Працюючи з учнями з особливими освітніми потребами, я виступаю перед ними в ролі тьютора, і основним моїм завданням є: навчити їх бути самостійними у здобутті знань і при цьому здійснювати підтримку їхньої освітньої діяльності. Результатом моєї педагогічної праці з цими учнями є те, що вони соціалізовані настільки, що навчаються в класі з поглибленим вивченням хімії і біології.

У позаурочний час я координую роботу інформаційно-просвітницького центру «Шкільна майстерня сталого розвитку», який пронизує всю діяльність шкільної громади. Діяльність щодо освіти для сталого розвитку дала можливість здійснити роль наукового керівника, ментора дослідницьких проєктів моїх

вихованців, які успішно представлені на чисельних інтелектуальних конкурсах та змаганнях.

Результативність педагогічної ідеї я можу проілюструвати успіхами моїх учнів за останні три роки. Це переможці IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології, III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України та науково-технічних конкурсів. Також команда у складі моїх учнів перемогла у фіналі «Genius Olympiad – 2021» USA, New York - Honorable mention в номінації «Science», стала призером Національного етапу Міжнародного конкурсу ISWP «Всеукраїнський юнацький водний приз – 2019» та учасником «Міжнародного Еко Форуму – Львів, 2019». У 2021 році під моїм науковим керівництвом учень 8 класу став переможцем (III місце) в секції «Екологія та ресурсозбереження» на XII Всеукраїнській науково-технічній виставці-конкурсі молодіжних інноваційних проєктів «Майбутнє України», захищаючи проєкт «Система моніторингу якості очищення повітря в освітньому закладі». Він успішно пройшов відбір і був зарахований до складу збірної Малої академії наук України для участі в міжнародних екологічних конкурсах та олімпіадах.

Покликання на відеорезюме: <https://youtu.be/dhltNR8EOtQ>